

Moravia Alberto
Autorka textu: Marta Balážová

Charakteristika jednou vetou:

Taliansky spisovateľ, prozaik, dramatik a kritik, predstaviteľ neorealizmu, vo svojich dielach dokumentoval a kritizoval neduhy spoločnosti v dobe vlády fašizmu v jeho krajine, nástojčivo sa však zaoberal aj inými vážnymi otázkami pre človeka modernej doby - často súvisia s ľahostajnosťou, opovrhovaním, manželskou neverou, s láskou a erotikou.

Životopisné údaje:

Alberto Moravia, vlastným menom Alberto Pincherle, sa narodil 28. novembra roku 1907 v Ríme, jeho otec bol architektom. Ako deväťročný ochorel na kostnú tuberkulózu, nemohol študovať, lebo choroba ho na päť rokov pripútala na posteľ. V tom čase veľa čítal (aj Dostojevského) a vzdelával sa ako samouk. Svoje školské vzdelanie ukončil maturitou. Už ako osemnásťročný začal písať prvý román Ľahostajní (Gli indifferenti), ktorý po prvýkrát vyšiel v roku 1929 a hneď Alberta Moraviu ako autora preslávil. Mnohí literárni kritici (a nie iba talianski) považujú doteraz tento román za jeho najlepšie dielo. Popri písaní poviedok a románov sa Moravia venoval novinárstvu a ako korešpondent viacerých novín a časopisov prežil veľa rokov v cudzine. Jeho román Maškaráda, ktorý bol priezračnou satirou na Mussoliniho diktatúru, fašistická cenzúra zhabala a zakázala mu podpisovať svoje články. V tomto období písal pod pseudonymom Pseudo. Po Mussoliniho páde sa Moravia uchýlil do hôr blízko Fondi a do Ríma sa vrátil až po skončení vojny. Po roku 1947 znova začal cestovať do zahraničia ako spolupracovník rôznych novín, najmä Corriere della Sera, v ktorých postupne uverejnil aj všetky svoje Rímske poviedky. V roku 1952 dala Svätá stolica všetky jeho knihy na index, krátko potom založil Moravia časopis Nuovi argomenti, ktorý viedol. Alberto Moravia zomrel ako 82 ročný 26. septembra roku 1990, pochovaný je na cintoríne Verano vo svojom rodnom meste Ríme.

Diela:

Vo svojej tvorbe prešiel Moravia mnohými skúsenosťami moderného spisovateľa - psychoanalýzou, freudizmom, existencializmom, surrealizmom, atď. To všetko dotváralo osobnosť autora, jeho vyjadrovacia škála je veľmi široká. Prvý veľký román **Ľahostajní**, ktorým sa uviedol do európskej i svetovej literatúry napísal už v roku 1929. Štruktúrou vyvoláva dojem, akoby išlo o divadelnú hru: dej je koncentrovaný do dvoch dní, odohráva sa v interiéri a autor v ňom predstavuje len päť postáv. Zachytáva v ňom úpadok vyššej spoločenskej vrstvy v Taliansku a morálny rozklad tých, ktorí sa pokladajú za elitu. Nie sú schopní prekonať svoju ľahostajnosť. Dej sa odohráva v rímskej rodine koncom dvadsiatych rokov 20. storočia. Matka dvoch dospievajúcich detí si chce udržať milenca Lea Merumeciho, ktorý je už vzťahom k nej presýtený. Rodinný život plný hádok a žiarlivých scén sa už detí nedotýka, lebo sú na také vzťahy v rodine zvyknuté. Keď sa Leo začne zaujímať o dcéru svojej milenky Carlu, vyvolá to iba chvíľkové pobúrenie. Carlin brat Michele sa pokúsi Lea zastreliť, ale jeho vzbura zlyhá, lebo nie je vnútorne presvedčený, že treba žiť inak. Naopak, uspokojí sa s bývalou Leovou milenkou Lisou, začlení sa do rodinného kruhu, ktorý sa uzavrie rezignáciou matky a sobášom Lea s Carlou. Mladá generácia obetovala svoje ideály a podriadila sa jedinému cieľu - uspokojiť svoje materiálne záujmy. Kritika vyššej vrstvy spoločnosti, jej pokrytectva, morálnej prázdnoty sa románom Ľahostajní začali a stali sa trvalým znakom tvorby Alberta Moraviu. Najtvorivejším obdobím v živote autora boli 40. a 50. roky 20. storočia, keď vydal romány **Rimanka**, **Nuda**, **Konformista** i **Vrchárka**. Medzi Moraviove často prekladané diela patria aj **Ľahostajní**, **Maškaráda**, **Manželská láska**, **Opovrhnutie** (v tomto románe autor rozvíja svoju obľúbenú tému - vzťahy ľudí z vyšších spoločenských vrstiev a ich neschopnosť zaradiť sa do normálneho života), ale tiež, **Pozornosť**, **Cesta do Ríma**, **Leopardia žena**. Z poviedok vynikajú **Epidémia**, **Rímske**

povedky, Nové rímske povedky, Augustín, Tridsaťtri žien rozpráva o sebe alebo Iný život. V roku 2003 u nás vyšiel výber jeho poviedok pod názvom **Povedky spod pra(c)hu.**

Podrobnejšie o dielach:

Rimanka - je jedným z najvýznamnejších autorových románov z povojnového obdobia jeho tvorby, hlavnou hrdinkou je Adriane, pekná dcéra chudobnej krajčírky. Táto si privyrába ako modelka a v prostredí rímskej morálnej ľahostajnosti a pokrytectva je priam zákonite predurčená stať sa prostitútkou. Jej rozhodnutie pre túto „kariéru“ urýchľujú dve skutočnosti - podvod snúbenca a neprekonateľná matkina túžba po blahobyte pre obidve. Duševná čistota Adriane však zostáva neporušená, aj pri takomto spôsobe života si uchováva zmysel pre lásku i pochopenie pre matku. Popri hlavnej dejovej línii Moravia opisuje ďalšie postavy s vlastným vnútorným životom, ktorý sa odlišuje od všeobecnej morálky i vonkajšieho vystupovania, ako napríklad trpiaceho úradníka fašistickej polície alebo naopak tragicky morálne zlomeného mladého antifašistu. Autor sa na vtedajšiu spoločnosť pozerá očami ženy z ľudu, román píše v prvej osobe, sám vystupuje ako meštiak, ľudovou ženskou hrdinkou je Adriana. Tento román je jednoznačným odsúdením vojny, ktorá deformuje základné ľudské hodnoty.

Vrchárka - je významné protivojnové dielo Alberta Moraviu, hovorí o ničivom zásahu vojny do života jednoduchých ľudí. Hlavnou hrdinkou a rozprávačkou príbehu je rímska obchodníčka Cesira, ktorá uteká so svojou trinásťročnou dcérou z hlavného mesta Talianska po bombardovaní. Chce na vidieku prečkať hrôzy bojov, ktoré sa rozpútali pri obsadzovaní krajiny spojeneckými vojskami. Prvé roky vojny prežili matka s dcérou v relatívnom pokoji a dostatku, temperamentná vdova prežívala ľubostné epizódy, najväčšiu pozornosť však venovala dcére Rosette, ktorá bola v tomto, pre dievča nebezpečnom veku, ohrozovaná aj sprievodnými vojnovými nástrahami. Na úteku pred frontom sa už utrpeniu nevyhnú, prichádzajú o úspory, znášajú príkoria utečencov a všetko vrcholí brutálnym násilným Rosetty marockými vojakmi z postupujúcej americkej armády. Zlomené duševne aj fyzicky sa vracajú do Ríma, aby začali žiť odznova. Moravia týmto románom odsúdil vojnu charakteristickými znakmi neorealistickeho štýlu - neskrývanou drsnosťou reality, odkrytím sociálnych neistôt ľudí, strhujúcim dejom i dôrazom na morálny aspekt príbehu. Je to odhalenie dvoch typov násilností - individuálnej aj kolektívnej.

Rímske povedky a Nové rímske povedky patria k tomu najlepšiemu, čo Moravia napísal. Vyznačujú sa väčšou umeleckou zovretosťou. Príťažlivé sú aj preto, že v nich autor píše o drobných ľuďoch, ktorí sa boria so životom a držia sa nad vodou často iba zásluhou svojej odhodlanosti, optimizmu až prefíkanosti. Ide väčšinou o mladých ľudí, ktorí si hľadajú miesto v živote. Moravia z bohatej rímskej palety nevynecháva ani ľudí žijúcich na dne spoločnosti. V Rímskych poviedkach Alberta Moraviu sa odráža život obrovských sídlisk v Ríme, najchudobnejšej rímskej štvrte Trastevere a ozývajú sa aj sociálne protesty. Je v nich však oveľa viac optimizmu ako v jeho románovej tvorbe. Väčšina z poviedok je až protipólom ľahostajnosti, opovrhovania, manželskej nelásky, prostitúcie a nudy horných desaťtisíc, ktoré autor vykreslil vo svojich románoch.

Augustín - je krátky román z raného obdobia autorovej tvorby (1943), tento jednoduchý literárny príbeh mladého chlapca o jeho prvých krokoch na ceste k dospelosti sa odohrá počas letných prázdnin. Augustín ich prežíva ich pri mori spolu s matkou - mladou a krásnou vdovou, ktorá túži užívať si život. Jej ľubostná historka s neznámym mládencom v člnke na šírom mori vážne a v podstate definitívne naruší dovtedy rýdzy, ničím nerušený vzťah medzi matkou a synom. Augustín, vyvedený z miery, zúfalo hľadá oporný bod v partii domácich chlapcov a povalačov z pláže, po prvý raz sa konfrontuje s vlastnou sexualitou, začína si uvedomovať, že už nie je dieťaťom. Augustín je malé veľdielo o sexuálnom prebúdzaní. Práve týmto románom sa autor po surrealistických a satirických odbočeniach vrátil ku

„skutočnej“ literatúre a získal zaň v roku 1945 svoju prvú literárnu cenu. Próza Augustín vyšla v slovenčine v roku 1998 v preklade Miroslavy Vallovej.

Pozornosť - tento román vydal Alberto Moravia v roku 1965 a písal ho opäť v prvej osobe, formou denníka. Rozprávač - spisovateľ sa rozhodne písať si denník, aby mal podklad pre román. V úvode knihy vysvetľuje koniec svojej lásky k manželke Core a zároveň zmenu vo svojom živote. Rozhodol sa, že začne cestovať do cudziny a spolupracovať s konzervatívnymi novinami, hoci predtým mal opačný politický názor. Potrebuje odísť z domu, od rodiny, začať iný život. Že prestal písať rozpracovaný román, to manželka aj tak odhalila, bol preňho len výhovorkou, keď ju a jej dcéru z prvého manželstva Babu začal zanedbávať. Ďalším jeho dôvodom pre písanie denníka je snaha pochopiť sám seba a zmysel svojho počínania. Ako vzdelaný chlapec z majetnej meštianskej rodiny sa po vojne oženil s chudobnou krajčírkou, lebo okrem zamilovanosti podľahol aj rozšírenému mýtu o morálnych hodnotách ľudu. Láska sa však rokmi pomínula, manželke sa celkom odcudzil, začal sa venovať iba novinárskemu povolaniu. Písal o svetových udalostiach a nevnímal čo sa deje v jeho rodine. Po desiatich rokoch si uvedomil, že potláča myšlienky na minulosť, lebo sa za ňu hanbí. Zistil, že jeho manželka robila kupliarku a na prostitúciu navádzala aj svoju vlastnú dcéru, ba ponúkala ju aj jemu, ktorý bol jej nevlastným otcom. A on si musel priznať, že po nej podvedome túži. Túžba a výčitky svedomia hlavného hrdinu spôsobili, že v diele sa hranica medzi skutočnosťou a želaním zotrela. Autor si do denníka často zapísal to, čo si len želan, aby sa stalo. Z denníka aj tak vzniká román, vystupujú v ňom mnohé postavy, v popredí je stále Cora a jej dcéra Baba a komplikovaný vzťah medzi spisovateľom a nimi.

Opovrhnutie - v románe z roku 1954 hlavní hrdinovia Emilia a Riccardo žijú na začiatku príbehu v šťastnom manželstve. Riccardovi sa podarí nájsť si lepšie platené zamestnanie, manželka ho však s čoraz väčšou nevôľou sprevádza na večierky k producentovi, pre ktorého pracuje. Kvôli nej sa podujme pripraviť scenár pre veľkofilm a presťahuje sa do producentovej vily na Capri. Keď pristihne manželku s producentom, domnieva sa, že ním opovrhuje, podozrieva ho, že mu manželku podstrčil. Nestihne Emilii vysvetliť, že všetko robil z lásky k nej, lebo ona zahynie pri autonehode.

Úryvky:

Lahostajní - úryvok:

Medzitým však jeho tieseň vzrastala, o tom nebolo pochyb; vedel už, čo bude nasledovať: najprv pocit neistoty, nedôvery vo vlastné sily a pocit márnosti, neskôr sa prejaví potreba niečo robiť, dať sa uchvátiť nejakou náruživosťou a potom pozvoľna bude mať suché hrdlo, v ústach horkosť, vypleštené oči, do prázdnej hlavy sa mu vytrvalo budú vracaať nezmyselné myšlienky, celú bytosť zachváti prudké a beznádejné zúfalstvo. Tohto skľučujúceho stavu sa Michele nesmierne bál; nechcel myslieť na nič, chcel žiť ako všetci ostatní, z minúty na minútu, bezstarostne, v mieri so sebou samým i s ostatnými. „Kiežby som bol bláznom“, vzdychol si občas; ale keď to najmenej očakával, nejaké slovo, predstava alebo myšlienka znova v ňom vyvolala nekonečné úvahy; nedalo sa žiť zo dňa na deň, každá námaha bola márna, musel premýšľať...

Rimanka - úryvok:

Nepamätám sa už ako, práve som sa rozhovorila o novom maliarovi, ktorému som toho rána pózovala, keď Gino na to povedal: „Možno som hlúpy, možno som málo moderný, možno som to, čo chcete... no fakt, že sa Adriana každý deň vyzlieka pred tými maliarmi, mi proste neseďí.“ „A prečo?“ spýtala sa mama zmeneným hlasom, ktorý mne, skúsenejšej než Gino, hneď veštil hroziacu búrku. „Pretože, skrátka, nie je to morálne.“ Nepodávam doslova maminu odpoveď, lebo bola celá poprestýkaná oplzlými slovami, ktoré jej unikali zakaždým,

keď pila alebo keď ju pochytila zlosť. Ale aj jej podarený preslov veľmi dobre odzrkadľuje jej náhľady a jej postoj k tejto otázke: „Ah, nie je to morálne!“ dala sa kričať na plné hrdlo, takže všetci návštevníci pri ostatných stoloch prestali jesť a obrátili sa k nám. „Ah, nie je to morálne!... A čo je teda morálne? Je azda morálne lopotiť sa celý boží deň, umývať tanieru, šiť, variť, žehliť, zametať, drhnúť dlážky a potom večer vidieť, ako príde muž uťahovaný na smrť, a sotva sa naje, ľahne si do postele, obráti sa k stene a chrápe?... To je morálne, čo? Obetovať sa, nemať ani chvíľu oddychu, starnúť a ošpatnievať, zgegnúť - to je morálne, čo?... Ale viete, čo vám poviem? Že žijeme len raz na svete a po smrti dobrú noc... že môžete ísť do čerta aj so svojou morálkou... a že Adriana dobre robí, keď sa ukazuje nahá pred tými, čo jej platia... a že by urobila ešte lepšie, keby sa...“ a tu vysypala hŕbu opizlostí, pri ktorých som sa zahanbila, lebo ich vyslovila rovnako kriklavým hlasom ako ostatok. „A ja, keby také veci robila, nielenže by som jej nebránila, ale by som jej v tom ešte aj pomáhala... Áno, pomáhala... len aby jej platili, pravdaže!“ dodala mama akoby po náhlom uvážení. „Som presvedčený, že by ste toho neboli schopná,“ povedal Gino bez rozčúlenia...

Vrchárka - úryvok

Napokon sa na pozadí širej a zelenej roviny zjavil pruh neurčitej žltobielej farby: rímske predmestie. A za týmto pruhom čoraz viac sa vynímajúca, na sivom pozadí neba tiež sivá a predsa žiarivá - kupola chrámu svätého Petra. Len nebesá vedia, ako som celý rok úfala, že znovu uvidím na obzore tú drahú kupolu, takú malú a zároveň takú veľkú, že by si ju človek ľahko mohol pomýliť s nejakou vyvýšeninou, vrškom alebo vrchom; takú pevnú, i keď len ako tieň sa črtajúca v pozadí; takú povzbudzujúcu, lebo dôverne známou, tisíckrát videnu a pozorovanú. Táto kupola neznamovala pre mňa len Rím, ale všetko, čo som v Ríme prežila, všetku pohodu dní prežitých v mieri, celý môj život vnútorný i vonkajší, s ostatnými ľuďmi prežitý. Tá kupola v pozadí mi hovorila, že teraz sa už s dôverou môžem vrátiť domov a že sa život po všetkých premenách a nešťastiach môže znovu dostať do svojich koľají. Hovorila mi však aj iné: to, že za túto celkom novú dôveru v život vďačím Rosette, jej spevu a jej slzám; a že bez Rosettinho bôľu by sme sa nevracali teraz do Ríma inak ako - jedna zlodejka a druhá prostitútko...

33 žien rozpráva o sebe - úryvok:

Už som chcela odísť, keď som si spomenula na pohľad opusteného psa. Vrhol ho na mňa práve vo chvíli, keď som mu povedala zbohom, a vzápätí som zmenila svoje rozhodnutie. Otváram dvere do spálne a potichučky sa vkrádam dnu. Pomaly sa vyzliekam a s pocitom antipatie sa rozhliadam po izbe. Aký bezvýznamný, nehodný a v podstate vulgárny chlap! Vyzlečiem si baraní kožuch, sveter, nohavice. Stojím tu: na holom tele iba ľahký svetlík z najjemnejšej vlny mi siaha až po kolena. Vtiahnem sa pod vyšívajúcu hodvábnu prikrývku a zaborím hlavu do brokátovej podhlavnice. Aký nízky chlap! Aký podlý chlap! Ale keď som už raz pod prikrývkou, slastne sa skrútim do kľbka a rukami medzi nohami. Odrazu sa strasiem, zimomriavky mi behajú po chrbte. Akoby som mala horúčku. Mám čudný pocit: zmiešaninu radosti, a ako to povedať, podlosti, ničomnosti. Vystrčím ruku spod prikrývky a z monumentálneho nočného stolíka vyberiem cigaretu, zapálím si a začnem fajčiť. Trasiem sa na celom tele. Pozerám pred seba, na koniec izby, na dvere, kde sa o chvíľu zjaví. Kladiem si hlúpu otázku, čo urobí, čo povie, keď ma nájde pod prikrývkou v svojej posteli.

Augustín - úryvok:

Vrátil sa na chodník, otvoril bránku a vyšiel na námestie. Pociťoval hlboké rozčarovanie, že jeho pokus sa skončil takýmto fiaskom; a zároveň takmer hrôzu pri pomyslení na to, čo ho čakalo v nasledujúcich dňoch. Nedošlo k ničomu, rozmýšľal, nemal nijakú ženu, Tortima ho obral o peniaze a zajtra sa to začne znovu, posmech v partii, muky nečistého vzťahu k matke. Áno, na okamih uvidel ženu, po ktorej tak túžil, nehybne stojacu v hodvábnom šate, s nahým poprsím; hmlisto však tušil, že tento nedostačujúci a neúplný obraz bude zrejme

jediný, čo ho bude sprevádzať v ešte takých dlhých nasledujúcich rokoch. Pretože od tej oslobodzujúcej skúsenosti ho delili roky, dlhé roky, prázdne a nešťastné. Až keď bude mať toľko rokov ako Tortima, premýšľal, až potom sa bude môcť konečne a navždy zbaviť tupého utrpenia tohto prechodného veku. No zatiaľ bude musieť ďalej žiť tak ako doteraz; a cítil, že celá jeho duša sa pri tejto myšlienke vzpiera, že ju preniká trpký pocit absolútnej nemožnosti.

Nové rímske poviedky - Život je tanec (úryvok)

Prvé, čo som urobil, bolo, že som si kúpil červený sveter, texasky, belasé s bielymi záševkami, šiestimi vreckami, s manžetami do polovice lýtok a s nálepkou na sedacej časti; žltú šatku okolo krku a pár mokasínok s mosadznou sponou. Moja matka, ktorá ma má rada a vždy mi drží stránku, mi darovala na narodeniny malé prenosné rádio a nakriatla otca, aby mi kúpil motorku. Ešte toho dňa som zašiel k holičovi a dal som si upraviť vlasy na Marlon Brando. Kým ma strihali, také nanič dievča, manikúrka sa ma prišla opýtať, či chcem, aby mi urobila manikúru. Premeral som si ju od hlavy po päty a hoci nebola pekná, skôr taká poškaredšia, v srdci som sa rozhodol, že to je žena, ktorá mi bude zobať z dlane. Nemýlil som sa. Lebo kým mi Giacomina obrusovala nechty, rozprávajúc, čo slina na jazyk prinesie, zistil som, že aj ona je zbláznená do rockandrollu. Navrhol som jej schôdzku, prijala bez námietok. Takže keď som vychádzal od holiča, mal som už všetko: osemnásť rokov, červený sveter, belasé texasky, vlasy na Marlon Brando, motorku a Giacominu. Môj život sa konečne začal...

Myšlienky:

„Dve skutočnosti vplývali na Moraviovu tvorbu: vlastná choroba a choroba fašizmu. Z dvojnásobnej životnej skúsenosti si vytvoril životné krédo. Náš charakter vytvárajú veci, ktoré sme nútení robiť, nie veci, ktoré robíme z vlastnej vôle. Spisovateľ takto znova - pred ním to v renesancii urobili viacerí autori - vyvrátil kresťanskú kazuistiku o slobodnej vôli.“ (Blahoslav Hečko)

„Keď nebudeme v Moraviovom diele hľadať kľúč k svetu a k životu, ale pristúpime k nemu ako ku kľúčovej dierke, cez ktorú sa môžeme dívať na uzavretý svet literatúry, počínajúcej si ako psychotik, ktorý sa opakovaním stereotypných úkonov zbavuje úzkosti zo styku s nepriateľským svetom, postihneme asi viac jeho povahu i jej prínos a umocníme aj svoj čitateľský zážitok.

Jeho rozsiahla tvorba zahŕňa diela rozličného žánru: romány, poviedky, eseje, cestopisy, divadelné hry. Polemiky okolo niektorých z nich nemôžu poprieť význam celkového autorovho prínosu do talianskej a svetovej literatúry 20. storočia. Po spisovateľov smrti si už dielo svoju hodnotu obhajuje samo a Moravia má dosť predpokladov na to, aby táto „obhajoba“ bola úspešná.“ (František Hruška)

„Námetom Moraviových Nových rímskych poviedok je veľmi často základný ľudský cit: láska. Na rozdiel od Manzoniho, autora Snúbencov, ktorý tvrdil, že spisovateľ má vo svojich knihách čím menej písať o láske, pretože v živote je aj tak dosť lásky, Moravia je tej mienky, že práve preto, že lásky je v živote veľa, spisovateľ sa musí ňou zapodievať. Nie je preto náhoda, že skoro všetky jeho knihy sa zaoberajú problémami, ktoré vznikajú zo vzťahu muža a ženy.“ (Blahoslav Hečko)

„Bol som spisovateľ, to je všetko. Literatúra bola pre mňa dôležitejšia ako čokoľvek iné.“ (Moravia v rozhovore s novinárom)

Zaujímavosti:

Pseudonym si Alberto Moravia zvolil podľa mena starého otca z matkinej strany, táto rodina pochádzala z Rakúsko-Uhorska.

Proti vojne a fašizmu boli zamerané najmä knihy Maškaráda, Rimanka, Vrchárka, Konformista, poviedky v knihe Epidémia a iné.

V rozprávačských postupoch Alberta Moraviu dominuje rozprávanie v prvej osobe jednotného čísla. Niekedy je v pozícii rozprávača sám autor, príbeh v románe Rimanka vyrozpráva mladá Adriana, vo Vrchárke zasa hlavná hrdinka Cesira.

Do slovenčiny prekladali Moraviove diela napríklad František Hattala (L'ahostajní), Hana Ponická (Vrchárka), Dominik Jarábek (Rimanka), Blahoslav Hečko (Nové rímske poviedky), Jan Proháčka a František Hruška (Nuda, Cesta do Ríma) a ďalší prekladatelia.

Alberto Moravia viackrát spolupracoval s filmom, v roku 1962 získal sošku Oscara za film Vrchárka, okrem neho aj režisér Vittorio de Sica a herečka Sophia Lorenová. Luigi Zampa natočil film Rimanka s Ginou Lollobrigidou v hlavnej úlohe, román Konformista o morálnych problémoch mladého človeka, o strate osobnej slobody ako ceny za splynutie s davom sfilmoval Bernardo Bertolucci. Francúzsky režisér Goddard zasa použil jeho dielo Opovrhnutie ako podklad k svetoznámemu filmu, v ktorom vynikla herečka Brigitte Bardotová. Moravia tvoril tiež pre divadlo, niektoré svoje romány zdramatizoval, písal tiež pôvodné divadelné hry. Známa je jeho dráma Beatrice Cenci.

Významným prínosom jeho tvorby bolo okrem brilantného rozprávačského umenia i to, že vrátil do prózy takú problematickú tému, akou bol sex. Po 2. svetovej vojne tým uvoľnil toto tabu pre mnohých ďalších autorov.